

POMURSKI EPIDEMIOLOŠKI VESTNIK JUNIJ 2020

V mesecu **junij 2020** smo iz regije Murska Sobota prejeli **222*** prijav nalezljivih bolezni. Število prejetih prijav je nižja na račun epidemije korona virusa in posledično nedelovanja večine zdravstvenih organizacij. Stopnja obolevanja (**19.4/10000** prebivalcev) je bila nižja kot junija 2019 (20.7/10000) in nižje od petletnega povprečja (22.7/10000).

Najvišjo stopnjo obolevnosti smo zabeležili v upravni enoti **Ljutomer** (37.8/10000 prebivalcev), najnižjo pa v upravni enoti **Lendava** (9.8/10000).

Pet najpogosteje prijavljenih nalezljive bolezni v tem mesecu so bile: **lymska borelioza, herpes zoster, šen, kampilobakterioza** in **dermatofitoze laboratorijsko dokazane**.

*V tem številu niso upoštevani primeri AIDS, SPO, tuberkuloze ter pljučnic (MKB-10: J12, J15-18).

GIBANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI PO UPRAVNIH ENOTAH V JUNIJU 2020

ŠIFRANT DIAGNOZ	OBOLENJE	LENDAVA	MURSKA SOBOTA	GORNJA RADGONA	LJUTOMER	SKUPAJ	JUNIJ 2019	povprečje 2015-2019
A04.5 A04.7	KAMPILOBAKTERIOZA ENTERITIS, KI GA POVZROČA CLOSTRIDIUM DIFFICILE	1 2	8 3	4 1	2 -	15 6	7 12	11.6 11.2
A08.1	AKUTNA GASTROENTEROPATIJA, KI JO POVZROČA NORWALK VIRUS	3	1	-	-	4	2	5.2
A08.0	ROTAVIRUSNI ENETRITIS	-	1	-	-	1	6	5.0
B02.9	ZOSTER BREZ ZAPLETA	1	12	8	2	23	22	24.0
U07.1	COVID - 19	-	-	-	3	3	-	-
B27.9	INFEKCIJSKA MONONUKLEOZA	-	-	2	1	3	5	3.0
J03.0	STREPTOKOKNI TONZILITIS	-	-	1	1	2	54	60.0
B01.9	VARIČELA BREZ KOMPLIKACIJ	-	-	-	2	2	88	47.2
B95.3	STREPTOCOCCUS PNEUMONIAE KOT VZROK BOLEZNI, UVRŠČENIH DRUGJE	-	-	1	-	1	2	0.6
A37.0	OSLOVSKI KAŠELJ, KI GA POVZR. BORDATELLA PERTUSSIS	-	-	-	1	1	-	0.2
A46	ERYSIPEL - ŠEN	6	9	3	4	22	19	28.6
A41	SEPSA	-	6	-	-	6	3	2.6
B18.0	KRONIČNI VIRUSNI HEPATITIS B	-	-	-	1	1	1	0.6
A69.2 A84.1	LYMSKA BORELIOZA CENTRALNO EVROPSKI ENCEFALITIS, KI GA PRENAŠA KLOP	8 -	49 1	18 -	46 -	121 1	31 -	76.6 1.0
B35	DERMATOFITOZE LAB. DOKAZ	-	5	-	2	7	1	0.6
B86	GARJE	1	1	-	1	3	1	2.6
	SKUPAJ	22	96	38	66	222	254	277.9
	MORBIDITETA/10000	9,8	17.5	19.1	37.8	19.4	20.7	22.7

RESPIRATORNE NALEZLJIVE BOLEZNI

Število respiratornih obolenj se je v mesecu juniju znižalo, tako da je bilo **16%** vseh prijavljenih nalezljivih bolezni respiratornih. Na prvem mestu je bila okužba s herpes zostrom, ki je predstavljala **58%** vseh prijavljenih respiratornih nalezljivih bolezni. Najvišja

stopnja obolevnosti je bila v **UE Gornja Radgona** (6/10000 prebivalcev).

AKUTNI RESPIRATORNI INFEKTI, GRIPA

V mesecu juniju se je število akutnih respiratornih obolenj znižalo, tako smo od izbranih zdravnikov

mreže za spremljanje ARI in GPB, prejeli **54 prijav ARI**, od ostale zdravstvene službe pa še dodatnih **164 prijav ARI**, prijav gripe nismo prejeli.

POJAVNOST GRIPE V SLOVENIJI

V tednu 23/2020 obiskov v primarnem zdravstvu zaradi gripi podobne bolezni (GPB) in akutnih okužb dihal (AOD) skoraj ni bilo. Slika GPB in AOD je popačena zaradi spremenjenega načina delovanja osnovnega zdravstva v času epidemije SARS-CoV-2.

Priliv vzorcev za testiranje na viruse gripe in druge povzročitelje virusnih okužb dihal je bil nizek in tudi poročil laboratorijev je manj. Večina vzorcev je bila odvzeta v bolnišnicah. Virusov gripe in RSV niso dokazali v nobenem od testiranih vzorcev.

v tednu 24/2020 obiskov v primarnem zdravstvu zaradi gripi podobne bolezni (GPB) ni bilo, nekaj je bilo obiskov zaradi akutnih okužb dihal (AOD). Priliv vzorcev za testiranje na viruse gripe in druge povzročitelje virusnih okužb dihal je bil nizek in tudi poročil laboratorijev je zaradi dopustov manj. Večina vzorcev je bila odvzeta v bolnišnicah. Virusov gripe niso dokazali v nobenem od testiranih vzorcev.

V tednu 25/2020 obiskov v primarnem zdravstvu zaradi gripi podobne bolezni (GPB) in akutnih okužb dihal (AOD) skoraj ni bilo. Priliv vzorcev za testiranje na viruse gripe in druge povzročitelje virusnih okužb dihal je ostal nizek in tudi poročil laboratorijev je bilo nekaj manj. Večina vzorcev je bila odvzeta v bolnišnicah. Virusov gripe nismo dokazali v nobenem od testiranih vzorcev.

tednu 26/2020 je bilo obiskov v primarnem zdravstvu zaradi gripi podobne bolezni (GPB) in akutnih okužb dihal (AOD) malo, rahel porast AOD so zabeležili pri

predšolskih in šolskih otrocih. Priliv vzorcev za testiranje na viruse gripe in na druge povzročitelje virusnih okužb dihal je ostal nizek in tudi poročil laboratorijev je bilo nekaj manj. Večina vzorcev je bila odvzeta v bolnišnicah. Virusov gripe niso dokazali v nobenem od testiranih vzorcev.

ČREVESNE NALEZLJIVE BOLEZNI

Črevesne nalezljive bolezni so predstavljale **12%** vseh prijavljenih bolezni. Zabeležili smo **26** primerov črevesnih nalezljivih bolezni, od tega **15** okužb s kampilobaktrom, **6** enteritisov, ki ga povzroča *Clostridium difficile*, **4** norovirusne enteritise ter **1** rotavirusni enteritis.

TRANSMISIVNE BOLEZNI

V juniju se je število transmisivnih bolezni povečalo, tako smo prijavili 121 primerov **lymske borelioze** ter **1** primer **KME**.

SEPSE

Prejeli smo **6** prijav sepse. Povzročitelji so bili stafilokoki, *E. coli* ter drugi gram negativni mikroorganizmi.

ANTIRABIČNA AMBULANTA

Junija smo v antirabični ambulanti obravnavali 2 osebi, ki sta ju poškodovali neznana ali znana žival. V enem primeru je poškodbo povzročila podgana v drugem primeru pa neznani pes. S cepljenjem proti steklini nismo pričeli pri nobenem poškodovancu.

EPIDEMIOLOŠKE NOVICE

Zaščita pred boleznimi, ki jih prenašajo klopi

Slovenija sodi med države, kjer obstaja velika možnost okužbe s povzročitelji bolezni, ki jih prenašajo klopi. Pri nas je daleč najpogostejša Lymška borelioza, sledi pa ji klopni meningoencefalitis (KME), proti kateremu se lahko učinkovito zaščitimo s cepljenjem. Strokovnjaki opozarjajo na previdnostne ukrepe, saj se s toplejšim vremenom prične tudi aktivnost klopov, s tem pa se poveča verjetnost okužb, ki lahko resno ogrozijo naše zdravje.

V Sloveniji imamo vzpostavljen dober in učinkovit nacionalni program cepljenja, ki se redno dopolnjuje. Podatki Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) o epidemiološkem spremljanju KME kažejo, da je obolenost za KME v Sloveniji visoka, posebej pri starejših, pri katerih je tudi težji potek zdravljenja. NIJZ ocenjuje, da je približno 16 % prebivalcev cepljenih z najmanj enim odmerkom, redno pa se cepi okrog 7 % prebivalcev.

Cepljenje je dokazano najučinkovitejši ukrep za preprečevanje določenih nalezljivih bolezni in eden najvarnejših medicinskih posegov. Osnovno cepljenje proti KME zajema tri odmerke, nato pa na tri in kasneje na pet let sledijo poživitveni odmerki.

V lanskem letu je bilo prijavljenih okoli 7500 primerov borelioze, kar je po besedah dr. Marte Grgič Vitek z NIJZ največ v zadnjem desetletju. Bolezen se pojavlja sezonsko, od maja do oktobra, ko je aktivnost kloпов največja. Razširjena je po vsej Sloveniji, najpogostejša je v novogoriški regiji. Cepiva proti tej bolezni ni, zato je pomembna zaščita pred vbodi klopa z ustreznimi oblačili in repelenti.

[Lymska borelioz](#) se običajno začne z rdečino, ki se pojavi od nekaj dni do enega meseca po vbodu klopa, se počasi širi, na sredini blede in dobi obliko obroča. Te običajno izginejo po nekaj tednih, kasneje pa se lahko pojavi prizadetost živčevja, sklepov ali srca, je pojasnil Franc Strle iz Univerzitetnega kliničnega centra (UKC) Ljubljana. "Zaradi Lymske borelioze se ne umre, lahko pa zelo zagreni življenje," je opozoril.

Druga najpogostejša klopna bolezen je [klopni meningoencefalitis](#). V zadnjem desetletju na leto povprečno zboli okoli 170 oseb, lani je bilo prijavljenih 153 primerov. Tudi ta bolezen se pojavlja sezonsko, obo levnost pa je najvišja na Gorenjskem in Koroškem. Kot je pojasnil Strle, se prva faza bolezni prične približno teden do 14 dni po vbodu s slabim počutjem. Pri večini bolnikov se po vmesnem izboljšanju pojavi druga faza bolezni z visoko telesno temperaturo, močnim glavobolom, slabostjo, bruhanjem. Bolezen v veliki večini primerov zahteva hospitalizacijo, zdravljenje pa je simptomatsko. Pusti trajne posledice, med katere sodijo glavoboli, vrtoglavice, motnje sluha, zmanjšana sposobnost koncentracije in ohromitve. Do teh pride v petih do 10 odstotkih primerov, odstotek bolnikov tudi umre, je pojasnil Strle.

Klopi prenašajo tudi humano granulocitno anaplazmozo, ki je vročinska bolezen z bolečinami v mišicah, glavobolom in slabim počutjem. Zdravi se z antibiotiki, s katerimi vročina praviloma pade v 24 urah.

Klopne bolezni potrdijo z diagnostiko v mikrobioloških laboratorijih v nekaj urah, je pojasnila Tatjana Avšič Županc z Inštituta za mikrobiologijo in imunologijo ljubljanske Medicinske fakultete UL.

V primeru vboda klopa je priporočljivo, da ga odstranimo čim prej. S pinceto ga primemo čim bližje koži in ga počasi izvlečemo. Če smo pri tem preveč sunkoviti, lahko rilček namreč ostane v koži.

KAKO SE LAHKO ZAŠČITIMO PRED KLOPI?

- Klopi se nahajajo predvsem v gozdni podzastli, v gmoju vlažnih mešanih gozdov, v travi in celo na vrta.
- Repelenti proti klopom namažemo na kožo ter poskropimo oblačila.
- Oblecimo majico z dolgimi rokavi in dolge hlače ter spodnji del hlačnik, pri gležnjih, zatačimo v čevlje ali čez hlačnice posezujemo nogavice.
- Oblečila naj bodo svetle barve, da klopa na oblačilih lažje opazimo.
- Po vrnitvi iz narave natančno pregledamo telo, se suširamo in unijemo glavo.
- Najbolj učinkovit ukrep za zaščito proti klopniemu meningoencefalitisu je cepljenje.

KAM SE KLOPI NAMESTIJO?

PREGLJEDNO CELO Telo, ŠE POSREJ PA BODIMO PZOZORNI NA NABLEDNA MESTA.

Na sliki človeškega telesa so označena mesta, kjer se klopi najpogosteje namestijo: Lasišče, Za ušmi, Pod prami, Pod pazduho, Okoli pasu, V dimljah, V popku, Med prsti na roki, Med prsti na nogi, Znotraj stran kolena.

Pregledujemo se redno, ker se klop lahko skriva v oblačilih ali drugje v stanovanju in se na naše telo prisese šele kasneje, čez kakšen dan ali dva.

Mesto vboda klopa opazujemo še vsaj mesec dni po odstranitvi klopa. V primeru pojava značilne rdečine na koži, ki se širi in v sredini blede, se posvetuje s svojim izbranim zdravnikom.

KAKO ODSTRANIMO KLOPA?

Klopa primemo s koničasto pinceto čim bližje koži in ga z enakomernim globom izvlečemo. Pomembno je, da ga ne primemo za telo, temveč za glavo. Stisk telesa lahko namreč pospeši izločanje okužene sline v kožo. Če deli klopa ostanejo v koži, tudi te čim prej odstranimo. Po odstranitvi klopa očistimo kožo z alkoholom ali pa kar z vodo in milom.

TAKOJ ODSTRANIMO

V primeru vboda klopa je priporočljivo, da ga odstranimo čim prej.